

Hvorfor sætter vi grænser for viden?

Af Jens Oddershede, talsmand for Danske Universiteter og rektor ved Syddansk Universitet, og Ralf Hemmingsen, rektor ved Københavns Universitet

Det er i stigende grad nødvendigt at tænke og handle globalt. Det gælder for erhvervslivet og for politikerne, men i særdeleshed også for de otte danske universiteter, der har oplevet en betydelig stigning i antallet af internationale studerende og forskere over de seneste år. Fx var næsten hver 10. universitetsstuderende fra udlandet i studieåret 2008/09. Internationaliseringen af universiteterne har andre kendetegn end væksten i udvekslingen af forskere og studerende. Internationaliseringen handler også om, at danske universiteter indgår i stadig flere forsknings- og uddannelsespartnerskaber med gode universiteter i udlandet. Denne udvikling er med til at styrke kvaliteten af dansk forskning og uddannelse og helt nødvendig for Danmarks fremtidige muligheder for at skabe vækst.

Tiltrækning af internationalt talent har længe stået højt på den politiske dagsorden, og der er bred enighed om, at universiteterne skal have gode rammer for at samarbejde internationalt. På trods af politikernes gode intentioner mener vi nu stadig, at det er aktuelt at stille spørgsmålet: Hvorfor er der grænser for viden? Derfor holder Danske Universiteter den 26. oktober 2010 et debatmøde for universiteternes forskere, studerende og medarbejdere i Festsalen på Københavns Universitet, hvor præcist denne bold vil være i luften. Her følger tre af de internationaliseringsudfordringer, som vil være til debat senere i dag:

1. Indviklede og usammenhængende uddannelsesregler

Forestil dig at du læser på en toårig kandidatuddannelse på universitetet, hvor første semester foregår i Danmark. Herefter rejser du til USA og læser et år, inden du vender tilbage til Danmark for at skrive speciale. Du følges ad med andre studerende, ikke kun danskere, men også studerende fra USA og andre dele af verden. De to universiteter i Danmark og USA udbyder uddannelsen i samarbejde, hvilket betyder, at dine fag og eksaminer er tænkt sammen og peger mod de samme faglige mål. Universiteterne har desuden været i dialog med aftagere i både Danmark og USA, så uddannelsen er relevant på begge landes arbejdsmarked. Når du er færdig med uddannelsen, får du to kandidatbeviser, et dansk og et amerikansk, som du kan tage med på din videre internationale karrierevej.

Ovenstående er et drømmescenarie. I virkelighedens verden er det nemlig svært at udbyde uddannelser i samarbejde med internationale partnere. De danske uddannelsesregler er måske den største barriere for danske universiteters deltagelse i internationale uddannelsessamarbejder. I stedet for at formulere fleksible og overordnede regler har man lavet specifikt afgrænsede særløsninger, som gør internationaliseringen svær at håndtere i praksis. Hvis internationaliseringen for alvor skal slippes løs, må politikerne sætte skub i en ambitiøs sanering af det eksisterende regelsæt.

2. Bompeng for studerende og forskere

En anden udfordring er, at man fra politisk hold har varslet, at der snart vil blive indført gebyrer for udlændinge, der ansøger om opholdstilladelse til at studere eller arbejde i Danmark. Hvis det kommer til at koste studerende og forskere 2000-3000 kr. at ansøge om opholdstilladelse, indebærer det en betydelig risiko for, at mange dygtige unge vil vælge Danmark fra. Det kan også få uheldige konsekvenser for universiteternes rekruttering, hvis studerende og forskere fremover skal lægge omkring 10.000 kr. for at få ægtefælle og barn med til Danmark.

3. Fra universitet til arbejdsmarked

Talentfulde udenlandske studerende er en gevinst for universiteternes faglige miljøer, og de er også et stort potentiale i forhold til det danske arbejdsmarked. Ifølge Dansk Erhverv vil Danmark mangle næsten 6.000 uddannede kandidater i 2015. Her kan de internationale studerende være en del af løsningen.

Universiteterne arbejder allerede med at udvikle gode rammer for overgangen til arbejdsmarkedet, bl.a. gennem egne karrierevejledningscentre og samarbejde med lokale virksomheder. Men der er brug for, at erhvervslivet kommer mere på banen. Fx viser flere undersøgelser, at studierelevant fritidsjob og praktikophold virker karrierefremmende. En indsats for at skabe flere studiejob og praktikpladser til denne gruppe studerende kan være et vigtigt led i fastholdelsen.

Andre aktører skal i spil

Universiteterne oplever altså, at der fortsat er grænser for viden, og desværre også, at der løbende sættes nye.

Nogle forhindringer er heldigvis allerede blevet ryddet af vejen. Fx er sagsbehandlingstiderne hos Udlændingesservice blevet forbedret, og der blev i 2007 indført en 6-måneders jobsøgningsperiode for studerende, så de kan blive i Danmark efter afsluttet uddannelse for at søge job. Ligeledes fandt politikerne sidste år en delvis løsning på det akutte problem med de prestigefyldte Erasmus Mundus-uddannelser, så rigide regler ikke kom til at udelukke danske universiteters deltagelse.

Opgaven med at udrydde de resterende barrierer kan universiteterne ikke løfte alene. Det kræver samarbejde med studerende, politikere, myndigheder, erhvervsliv og faglige organisationer. Nu har universiteterne givet bolden op – hvem griber den?